

Powołani do wolności

Konspekt lekcji religii na podstawie filmu *Powołany 2*

(Spośród poniższych propozycji katecheta wybiera rozwiązania metodyczne odpowiednie do poziomu i możliwości konkretnej klasy – zarówno wstępu i zakończenia, jak i metody zaproponowane w głównej części lekcji).

Cele katechetyczne – wymagania ogólne:

- pogłębienie refleksji nad właściwym rozumieniem wolności i korzystaniem z niej;
- analiza świadectw zawartych w filmie *Powołany 2* w kontekście wezwania do świętości skierowanego do każdego człowieka.

Treści – wymagania szczegółowe. Uczeń:

- przytacza teksty związane z wolnością zapisane przez Arka na ogrodzeniu i wyraża na ich temat własną opinię;
- interpretuje naukę św. Pawła na temat wolności;
- odnosząc się do bohaterów filmu, podaje przykłady zachowań zagrażających wolności;
- streszcza historie czwórki świadków ukazanych w filmie;
- wskazuje związek przemiany bohaterów filmu z odkryciem prawdy o powołaniu każdego człowieka przez Boga;
- wylicza wartości wspierające dokonywanie właściwych wyborów i uchronienie wolności.

Postawy: roztropne korzystanie z wolności; poszanowanie wolności własnej i innych osób; szukanie drogi własnego powołania; współpraca z Bogiem w poszukiwaniu własnego powołania.

Modlitwa: *Akt nadziei* lub śpiew *Dotknij, Panie, moich oczu*

Wstęp

Propozycja 1:

Ćwiczenie – katecheta przygotowuje siedem kawałków sznurka lub siedem apaszek, zawiązuje je na ochotniku lub prosi o to siedmiu uczniów, z których każdy przedstawia jeden z grzechów głównych (można przygotować im kartki z napisami: pycha, chciwość, nieczystość, zazdrość, nieumiarkowanie w jedzeniu i picciu, gniew, lenistwo). Każdy z nich zawiązuje swoją apaszkę lub sznur na ochotniku (dodatkowo można mu dać kartkę z napisem: „wszystko mi wolno”). Uczniowie zawiązują apaszki lub sznury tak, by uniemożliwić uczniowi poruszanie się, widzenie, mówienie... Na zakończenie katecheta poleca mu odezwać się, wykonać różne gesty, po czym pyta uczniów, czy ta osoba naprawdę jest nadal wolna.

Odwołanie do filmu – jaki był napis na płocie pana Edzia? W jaki sposób Arek przerabiał ten napis?

1. Nie wolno śmiecić
2. Wszystko mi wolno

3. Wszystko mi wolno, ale nie wszystko przynosi mi korzyść

Propozycja 2:

Rozmowa kierowana – czym jest lombard? Co można w nim zostawić? Po co ludzie korzystają z lombardów? Po wypowiedziach uczniów katecheta w ramach podsumowania może odczytać informacje z raportu *Rynek lombardów w Polsce* (2021), np.:

„Lombard to podmiot zajmujący się udzielaniem pożyczek osobom fizycznym pod zastaw ruchomości, np. biżuterii, dzieł sztuki, sprzętu RTV, elektroniki, zabawek, ale także samochodów, itp. Pożyczki lombardowe mają najczęściej charakter konsumpcyjny i krótkoterminowy. Po zwrocie pożyczki wraz z należnymi odsetkami pożyczkobiorca odzyskuje zastawiony przedmiot. W przeciwnym razie przedmiot zastawu staje się własnością lombardu i następnie zostaje wystawiony do otwartej sprzedaży.

Lombardy mają swoją wielowiekową tradycję. Sama ich nazwa wywodzi się od nazwy włoskiego regionu Lombardia, w którym u schyłku średniowiecza ówczesni bankierzy udzielali pożyczek pod zastaw. W Polsce lombardy działały w okresie międzywojennym; zostały zlikwidowane po II wojnie światowej, a wznowiły działalność po 1989¹.

Warto wspomnieć, że są osoby, które nie odzyskują cennych rzeczy zostawionych w lombardzie, bo np. nie udaje im się zdobyć pieniędzy umożliwiających ich odkupienie. Dalej katecheta wyjaśnia, że życie czasem jest jak lombard. Zastawia się w nim coś cennego, by skorzystać – z rozrywki, przyjemności, luksusu, używek... Tym skarbem pozostawianym na rzecz wspomnianych uciech jest wolność.

Odwołanie do filmu – jaki był napis na płocie pana Edzia? W jaki sposób Arek przerabiał ten napis?

1. Nie wolno śmiecić
2. Wszystko mi wolno
3. Wszystko mi wolno, ale nie wszystko przynosi mi korzyść

Propozycja 3:

Rozmowa kierowana – katecheta nawiązuje do filmu *Powołany 1* i przytacza pytanie zadane księdzu przez Arka:

„Skoro Bóg wiedział, że będę grzeszył, po co mnie stworzył?” – zachęca uczniów do odpowiedzi na to pytanie. W razie potrzeby zwraca uwagę uczniów na fakt, iż Bóg obdarzył człowieka wolną wolą, więc od początku człowiek może decydować o sobie. Bóg nie zmusza człowieka do dobra, ale dał mu duszę rozumną i umożliwia poznanie dobra i jego wybór. Wolność jest darem, z którego trzeba mądrze korzystać, by nie zaszkodzić sobie (można to porównać do suplementacji witaminami lub treningu – we właściwym wymiarze pomagają, ale źle dobrane lub nadmierne mogą zaszkodzić i przynoszą skutek odwrotny do zamierzonego).

Na koniec katecheta dodaje odpowiedź, której udzielił Arkowi ksiądz: „Bóg nas nie stworzył grzesznikami. W sakramencie pokuty możemy zmyć swoje winy dzięki krwi Chrystusa, dzięki Jego ofierze”. Podkreśla, że jesteśmy powołani do wolności, ale sami sobie zagrażamy, gdy zrobimy z niej samowolę.

¹ Związek Przedsiębiorców i Pracodawców, *Rynek lombardów w Polsce. Nieprawidłowości, ochrona konsumentów, ryzyka systemowe*, 2021, s. 14, <https://zpp.net.pl/wp-content/uploads/2021/05/Lombardy-wersja-elektroniczna-9-c.pdf> [27.02.2024].

Odwołanie do filmu – jaki był napis na płocie pana Edzia? W jaki sposób Arek przerabiał ten napis?

1. Nie wolno śmiecić
2. Wszystko mi wolno
3. Wszystko mi wolno, ale nie wszystko przynosi mi korzyść

Rozwińcie

Tabela Bohaterowie filmu – uczniowie podzieleni na cztery grupy otrzymują tabelki z zał. 1 i odnosząc się do przydzielonych im postaci, przedstawiają ich sytuację życiową w kontekście potrójnie rozumianej wolności. W kolumnie „normy moralne, przykazania” wpisują obowiązujący nakaz lub zakaz związany z konkretną postacią, następnie odnosząc się do świadectwa, wypełniają kolejne kolumny – zachowanie przeciwne do zasady z kolumny pierwszej i jego konsekwencje, zaś w ostatniej – właściwe odniesienie do normy postulowane przez nawróconą osobę.

Lektura Biblii – Katecheta może zapytać o autora słów zapisanych ostatecznie na płocie przez Arka, następnie odczytać lub poprosić o odczytanie fragmentów listów św. Pawła:

„Wszystko mi wolno, ale nie wszystko przynosi korzyść. Wszystko mi wolno, ale ja niczemu nie oddam się w niewolę. Pokarm dla żołądka, a żołądek dla pokarmu. Bóg zaś unicestwi jedno i drugie. Ale ciało nie jest dla rozpusty, lecz dla Pana, a Pan dla ciała. Bóg zaś i Pana wskrzesił i nas również swą mocą wskrzesi z martwych (...) Czyż nie wiecie, że ciało wasze jest świątynią Ducha Świętego, który w was jest, a którego macie od Boga, i że już nie należycie do samych siebie? Za [wielką] bowiem cenę zostaliście nabyci. Chwalcie więc Boga w waszym ciele!\". (1 Kor 6, 12-14.19-20).

„Ku wolności wyswobodził nas Chrystus. A zatem trwajcie w niej i nie poddawajcie się na nowo pod jarzmo niewoli! Wy zatem, bracia, powołani zostaliście do wolności. Tylko nie bierzcie tej wolności jako zachęty do hołdowania ciału, wręcz przeciwnie, miłością ożywni służcie sobie wzajemnie! Bo całe Prawo wypełnia się w tym jednym nakazie: Będziesz miłował bliźniego swego jak siebie samego. A jeśli u was jeden drugiego kąsa i pożera, baczcie, byście się wzajemnie nie zjedli. Oto, czego uczyć: postępujcie według ducha, a nie spełnicie pożądania ciała\". (Ga 5, 1.13-16)

Katecheta krótko komentuje te cytaty, podkreślając rolę wolności oraz konsekwencje jej niewłaściwego wykorzystania.

Burza mózgów – „Pęta” zniewolenia – uczniowie wyliczają bohaterów filmu (chodzi o główną akcję, a nie świadectwa). Wybrana osoba zapisuje je na tablicy, a obok dodawany jest rodzaj zniewolenia zaprezentowany w filmie. Katecheta może przypomnieć słowa, które świadkowie wypowiedzieli w filmie:

Bartek – „Zacząłem sam siebie poznawać i przekonałem się, że wcale nie jest tak, jak mówił mój ojciec, że do niczego się nie nadaję i że niczego nie osiągnę. Pamiętam, jak przekroczyłem ten napis Medjugorje na tabliczce, ja pierwszy raz byłem z siebie dumny. Pierwszy raz w życiu poczułem dumę z tego, kim jestem, jaki jestem”.

Dobromir – „Pierwszy raz poczułem, że jestem wolnym człowiekiem. To był ten wymiar wolności, którego tyle lat szukałem (...) My nie musimy żyć w tych etykietkach, możemy je po prostu pozdejmować. Ty też jesteś powołany do tego, żeby budować swoje życie”.

Klaudia – „Zaczynam widzieć całe zło, którego dopuściłam się w swoim życiu, czyli świat modelingu, który miał być moim wyzwoleniem, imprezy, ludzie okazali się być w tym momencie przestrzenią przekleństwa (...) Bóg odmienił moją kobiecość i z przedmiotu pożądanego stałam się podmiotem do kochania”.

Paweł – „15 lat odsiedziałem w zakładach karnych, ponad 20 lat byłem po drugiej stronie barykady. Okazało się, że światło jest gdzie indziej. Pan Bóg podał mi rękę i powiedział: „chodź za Mną”. Zaufałem Mu, poszedłem, dzisiaj czuję się zwycięzcą”.

Komiks – Uczniowie indywidualnie lub w parach przygotowują krótki komiks, którego bohaterem jest jedna z postaci wymienionych wcześniej (młodzi bohaterowie akcji filmu). Drugą postacią w komiksie jest jeden ze świadków ukazanych w filmie, który korzystając ze swojego doświadczenia, próbuje przestrzec młodego człowieka przed złym korzystaniem z wolności i zachęca do zmiany postępowania. Np. dialog Arka z Klaudią – Arek skarżący się na to, że Ewa nie chciała pójść z nim do łóżka, a Klaudia uświadamia mu, żeby zaczął patrzeć na Ewę nie jak na „przedmiot pożądanego”, ale „podmiot do kochania”.

Alternatywne zakończenie – uczniowie w parach odczytują dialog Ewy i Arka na imprezie z załącznika 2. Proponują alternatywny przebieg rozmowy – korzystając z wypowiedzi świadków ukazanych w filmie i w duchu fragmentu 1 Kor 6,12.

Transakcja – uczniowie podzieleni na 4 grupy (alternatywnie w parach lub indywidualnie, ale tak, aby każdej osobie lub parze można było przydzielić jednego świadka z filmu. Można więc np. przypisać uczniom bohatera według zasady odliczania do 4, wtedy osoby lub pary nr 1 opisują Bartka, nr 2 – Dobromira, nr 3 – Klaudię, nr 4 – Pawła). Katecheta, wprowadzając do zadania, przypomina, że każda z tych osób utraciła swoją wolność przez złe wybory, a kiedy chciała ją odzyskać, musiała za to zapłacić. Odzyskiwanie wolności uświadomiło im, co naprawdę jest wartością – uczniowie otrzymują szablony pieniędzy z załącznika nr 3 (grafika na podstawie:

<https://www.supercoloring.com/pl/kolorowanki/emotikon-banknotow-dolarowych>) i zapisują na nich wartość, cechę lub zachowanie, które z jednej strony było pewnym wysiłkiem bohaterów, ale pozwoliło odzyskać wolność/powrócić do życia w wolności (np. samozaparcie, odwaga, wiara w siebie, chęć życia, nauka, trening, wytrwałość, miłość, dystans do dóbr materialnych, ale także: Bóg, Słowo Boże, sakramenty).

Uczniowie odczytują swoje propozycje, a katecheta, podsumowując pracę, podkreśla, że choć dzisiejszy świat czasem może sugerować, że za pieniądze można kupić wszystko, to w rzeczywistości to, co najbardziej wartościowe, jest nie do kupienia, a jednocześnie cenniejsze od pieniędzy. Przekonał się o tym Paweł, gdy zdecydował o zakończeniu handlu narkotykami:

Paweł: Seba, kończymy interes. To nie ma sensu.

Sebastian: Ale stary... dobrze nam szło.

Paweł: Jakim kosztem...

Warto przypomnieć słowa księdza z filmu: „Nie można uzależniać poczucia własnej wartości od opinii innych”. Żeby jednak tego uniknąć, trzeba wiedzieć, co jest prawdziwą wartością, a nie – podróbką.

Zakończenie

Propozycja 1

W roli świadka – uczniowie otrzymują małe kartki. Każdy z uczniów zapisuje jedno pytanie ze wskazaniem, której osobie chciałby je zadać i zapisuje na odwrocie imię adresata. Po oddaniu pytań, uczniowie deklarują, który z autorów świadectw jest im najbliższy/najbardziej ich zaciekał: 1. Bartek, 2. Dobromir, 3. Klaudia, 4. Paweł. Odpowiednio do udzielonej odpowiedzi dzielą się na cztery grupy – grupę Bartka, grupę Dobromira, grupę Klaudii oraz grupę Pawła (w każdej grupie są osoby najbardziej zaintrygowane daną postacią). Grupy otrzymują pytania adresowane do danego bohatera, po czym wspólnie próbują na nie odpowiedzieć jak najbardziej trzymając się toku myślenia danego bohatera po nawróceniu. Po zakończonej pracy każda grupa odczytuje adresowane do siebie pytania i proponowane odpowiedzi.

Propozycja 2

Scenariusz – uczniowie w parach lub grupach przygotowują krótki scenariusz spotkania Arka z Ewą w kontekście historii przytoczonych w filmie i faktu prowadzenia przez Ewę spotkań w kościele. W scenariuszu musi pojawić się pojęcie „powołany”, mile widziane jest też odniesienie do wolności. Chętne lub wybrane osoby mogą odegrać scenę pod koniec lekcji lub zaprezentować ją na kolejnym spotkaniu.

Propozycja 3

Hasło – Uczniowie indywidualnie lub w parach szukają popularnych haseł reklamowych (np. z billboardów lub z reklam w tv, lub radiowych) i parafrazują je w taki sposób, by zawrzeć w nich naukę Jezusa (jeśli szkoła umożliwia korzystanie z telefonów w celach edukacyjnych, warto zachęcić uczniów do skorzystania z Biblii on-line w poszukiwaniu konkretnych fragmentów lub słów).

Podsumowując prace uczniów, katecheta zachęca do ponownego obejrzenia filmu i podzielenia się wrażeniami z innymi (jeśli ktoś nie widział pierwszej części, to warto zachęcić do zobaczenia jej). Na koniec przytacza słowa Arka kończące film: „Są takie wydarzenia w naszym życiu, których kompletnie nie rozumiemy. I zazwyczaj przychodzą do nas zupełnie niespodziewanie. Ale to często one pomagają nam odkryć to, że każdy z nas jest powołany”.

Modlitwa – modlitwa o rozeznanie powołania, np.:

Matko, Stolico Mądrości. Ty znasz ścieżki naszych młodych serc. Proszę, pokieruj drogą mojego życia. Jeśli Bóg chce, abym w przyszłości założył rodzinę, naucz mnie autentycznej miłości ku człowiekowi. Pomóż mi wyzwolić się z egoizmu i ciasnej interesowności. Jeśli Syn Twój zapagnie uczynić mnie swoim uczniem, uzdolnij mnie, abym ochotnym sercem przyjął Jego wezwanie. Wtedy z radością pójde głosić miłość Boga ku wszystkim. Maryjo, ufny sercem oddaję moją przyszłość w Twoje matczyne ręce. Amen.

(<https://rudy-parafia.pl/modlitwy-o-dobre-rozeznanie-zyciowego-powolania>)

Praca domowa (dla chętnych – do wyboru zależnie od wieku i możliwości uczniów)

1. Dla Bartka Krakowiaka okazją do przemyślenia było posłuchanie utworu Tau *Jestem z Tobą*. Znajdź ten utwór na YouTube i posłuchaj go. Przeczytaj kilka komentarzy spod piosenki.
2. Jaka piosenka, wiersz lub powiedzenie kojarzy Ci się z wolnością? Zapisz przysłowie lub najważniejszy według ciebie fragment utworu w zeszycie (lub na kartce i daj komuś, kto według ciebie potrzebuje przypomnienia, jak wielką wartością jest wolność).

3. Powołany 3,4,5... – nagraj krótki filmik (może być na TikToku) lub relację na Fb, w której pojawisz się osobiście lub przedstawisz kogoś ze znajomych, kto podobnie jak bohaterowie filmu *Powołany 2* nie wstydzi się Jezusa i publicznie deklaruje wiarę.
4. Zredaguj krótkiego maila do osoby, która ma problemy podobne do wybranego bohatera filmu, z ukazaniem postaci jako przykładu zmiany stylu życia i odkrywania swego powołania.
5. Napisz recenzję filmu *Powołany 2*.

Aneta Rayzacher-Majewska

Załącznik 1:

Imię bohatera:		
<i>Nie wolno śmieć</i>	<i>Wszystko mi wolno</i>	<i>Wszystko mi wolno, ale nie wszystko przynosi korzyść</i>
Zasada, norma moralna, przykazanie	Podeście do życia sprzeczne z sąsiednią normą	Dojrzałe potraktowanie normy jako ochrony wolności i godności

Załącznik 2:

Rozmowa Arka z Ewą	Alternatywna propozycja
<p>Ewa: Te nasze wiadomości poszły w niewłaściwym kierunku...</p> <p>Arek: Nie rozumiem...</p> <p>Ewa: Arek, ja nie chcę, żebyś się obraził, ale ja nie jestem gotowa, aby iść z tobą do łóżka.</p> <p>Arek: Ale... jesteśmy na imprezie... napij się jeszcze, potem wrócimy do tematu.</p> <p>Ewa: Nie. Dziś nie.</p> <p>Arek: Jesteśmy na imprezie a ty odwalasz jakieś dzikie akcje.</p> <p>Ewa: Nie, ja po prostu dbam o siebie, o nas.</p> <p>Arek: Ale ja też wiem jak o nas zadbać... Myślałem, że jesteś normalna. Nara!</p>	

Załącznik 3:

